

Ahmet Koçak

**HALKA AÇIK OLMAYAN ANONİM
ŞİRKETLERDE RÜÇHAN HAKKI İLE
BU HAKKIN SINIRLANDIRILMASI,
KALDIRILMASI VE ENGELLENMESİ**

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	VII
KISALTMALAR.....	XV
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM KAVRAMSAL, KURAMSAL VE İŞLEVSEL AÇIDAN RÜÇHAN HAKKI VE RÜÇHAN HAKKININ NİTELİKLERİ

1.1. Rüçhan Hakkının Tanımı	7
1.2. Rüçhan Hakkının Kaynağı	10
1.2.1. Kanun.....	11
1.2.2. Esas Sözleşme	13
1.2.2.1. Esas Sözleşmede Kanuni Rüçhan Hakkının Tekrar Edilmesi	14
1.2.2.2. Rüçhan Hakkında İmtiyaz Yaratın veya Rüçhan Hakkı İçeren İntifa Senedi İhracına Olanak Sağlayan Esas Sözleşme Hükümlerinin Varlığı	14
1.2.2.3. Esas Sözleşmede Kanuni Rüçhan Hakkının Sınırlandırılması veya Kaldırılmasını Önleyici Hükümlerin İhdas Edilmesi.....	16
1.2.3. Genel Kurul veya Yönetim Kurulu Kararı	16
1.3. Rüçhan Hakkının Amacı ve Koruduğu Menfaatler.....	18
1.3.1. Pay Sahibi Yönünden	20
1.3.2. Şirket Yönünden.....	25
1.4. Rüçhan Hakkının Özellikleri.....	27

1.4.1. Rüçhan Hakkı Bir Pay Sahipliği Hakkıdır.....	27
1.4.1.1. Pay Sahibinin Şirketin Kendisi veya Yavru Şirketi Olması Durumunda	28
1.4.1.2. Pay Üzerinde Üçüncü Kişinin Sınırlı Ayni Hakkı Bulunduğu Durumda.....	31
1.4.2. Rüçhan Hakkı Nispi Bir Haktır.....	35
1.4.3. Rüçhan Hakkı Öznel Bir Haktır	36
1.4.4. Rüçhan Hakkı Devredilebilen Bir Haktır	38
1.4.5. Rüçhan Hakkı Müktesep Bir Hak Değildir	39

İKİNCİ BÖLÜM

RÜÇHAN HAKKININ KULLANILMASI, KULLANILMAMASI, SINIRLANDIRILMASI, KALDIRILMASI VE ENGELLENMESİ

2.1. Rüçhan Hakkının Kullanılması ve Kullanılmaması	43
2.1.1. Rüçhan Hakkının Kullanılmasında Şirketin (Yönetim Kurulunun) Üzerine Düşen Görevler	44
2.1.2. Rüçhan Hakkının Kullanılmasında Pay Sahibinin Üzerine Düşenler	47
2.1.3. Rüçhan Hakkının Kullanılmamasından Ötürü Arta Kalan Payların Akıbeti.....	49
2.2. Rüçhan Hakkının Esas Sözleşmeyle Sınırlandırılmasının Mümkün Olup Olmadığı.....	52
2.3. Rüçhan Hakkının Sınırlandırılması veya Kaldırılması (TTK 461/2)..	60
2.3.1. Genel Olarak.....	60
2.3.2. Rüçhan Hakkının Sınırlandırılması veya Kaldırılması Kararının Unsurları	65
2.3.2.1. Haklı Sebep	67
2.3.2.1.1. Genel Olarak.....	67
2.3.2.1.2. Objektif ve Şirket Menfaatine Uygun Bir Gereksinim	69

2.3.2.1.3. Ölçülülük	70
2.3.2.1.3.1. Kanunda Sayılan Haklı Sebep Halleri...	71
2.3.2.1.3.1.1. Halka Arz	71
2.3.2.1.3.1.2. Devralmalar	74
2.3.2.1.3.1.3. İşçilerin Şirkete İştiraki	76
2.3.2.1.3.2. Gerekçe ve Öğretide Sayılan Haklı Sebep Halleri	81
2.3.2.2. Hiç Kimsenin Haklı Görülemeyecek Şekilde Yararlandırılmaması veya Kayba Uğratılmaması	82
2.3.2.2.1. Eşit İşlem İlkesi.....	82
2.3.2.2.2. Hakların Sakınılarak Kullanılması ve Çoğunluk Gücünün Haklı Olarak Sınırlanmış Bulunduğu İlkeleri.....	85
2.3.2.3. Sermaye Artırımı Kararı	91
2.3.2.4. Nisap.....	98
2.3.2.4.1. Genel Olarak.....	98
2.3.2.4.2. Nisabın Belirlenmesinde Oyda İmtiyazlar ve Oydan Yoksunluk Halleri.....	101
2.3.2.4.2.1. Oyda İmtiyaz	101
2.3.2.4.2.2. Oydan Yoksunluk.....	102
2.3.2.4.3. Yönetim Kurulunun Yetkisi ve Yetkilendirilmesi Bakımından	105
2.3.2.4.4. Rüçhan Haklarının Dolaylı Olarak Sınırlanmasına Sebep Olabilecek Kararlar Bakımından	107
2.3.2.5. Yönetim Kurulu Raporu.....	108
2.4. Rüçhan Hakkının Engellenmesi (TTK 461/5).....	117
2.4.1. Genel Olarak Bağlam	118
2.4.1.1. Kanuni Bağlam	118
2.4.1.2. Esas Sözleşmesel Bağlam.....	120
2.4.2. Rüçhan Hakkı ile Bağlamın İlişkisi	123
2.4.2.1. Rüçhan Hakkının Aslen Kullanılması İhtimalinde	123

2.4.2.1.1. Lafzi Yorum	127
2.4.2.1.2. Amaçsal Yorum.....	128
2.4.2.1.3. Bağlam Hükümlerindeki Kanuni Boşluk	128
2.4.2.1.4. Sermaye Borcuna Aykırılığın Yaptırımı	130
2.4.2.1.5. Ödeme Gücü Olmayan Sermaye Müteahhitlerine Karşı Şirketi Koruma Gerekliliği	131
2.4.2.1.6. Kanuni Bağlamın Koruduğu Şirket Menfaatinin Sermaye Artırımında da Bulunması.....	133
2.4.2.1.7. TTK 461/5 Hükümünün Sınırlama Hükümü Olarak Yorumlanması.....	134
2.4.2.1.8. Taahhüt Edilen Sermayenin Tescilden Önce Ödenen Kısmının Kanuni Bağlam Karşısında Etkisizliği	134
2.4.2.1.9. TTK 461/5 Gerekçesinin Yorumu.....	135
2.4.2.1.10. Sermaye Hakkında Yanlış Beyanlar ve Ödeme Yetersizliğinin Bilinmesi.....	136
2.4.2.2. Rüçhan Hakkının Devren Kullanılması İhtimalinde....	137

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

RÜÇHAN HAKLARININ İHLAL EDİLMESİ KARŞISINDA PAY SAHİPLERİNİN BAŞVURABİLECEKLERİ HUKUKİ ÇARELER

3.1. Rüçhan Hakkının Kuruluş Esas Sözleşmesinde İhlal Edilmesi	139
3.2. Rüçhan Hakkının Genel Kurul veya Yönetim Kurulu Kararıyla İhlal Edilmesi	141
3.2.1. Genel Olarak.....	141
3.2.2. Rüçhan Hakkının İhlali Sonucunu Doğuran Esas Sözleşme Değişikliğine İlişkin Genel Kurul Kararı	143

3.2.3. Rüçhan Hakkının Sınırlandırılması veya Kaldırılması	
Kararının Hukuka Aykırı Olması.....	144
3.2.3.1. Kararın Maddi Unsurlarını Taşımaması İhtimalinde ...	146
3.2.3.2. Kararın Şekli Unsurlarını Taşımaması İhtimalinde.....	149
3.2.3.2.1. Yetkiye İlişkin Hukuki Problemler.....	149
3.2.3.2.2. Nisaba İlişkin Hukuki Problemler	151
3.2.3.2.3. Yönetim Kurulu Raporunun Hukuki Problemleri.....	152
3.2.4. Sermaye Artırımının Hukuka Aykırı Olması	153
3.3. Rüçhan Hakkının İhlali Anlamına Gelen Diğer Hukuka Aykırı Eylem ve İşlemlere Karşı Hukuki Çareler	157
SONUÇ	163
KAYNAKÇA.....	167
KAVRAM DİZİNİ.....	177